

4. Маркетингові послуги: облік у замовника та виконавця - URL: <http://surl.li/frena>.

5. Лист ДФС №5590 - URL: <https://tax.gov.ua/baneryi/podatkovy-konsultatsii/konsultatsii-dlya-yuridichnih-osib/67415.html>.

6. Кузуб М.В. Розвиток «хмарних» технологій у бухгалтерському обліку. Розвиток бухгалтерського обліку, оподаткування і контролю в умовах інтеграційних процесів. Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція. 22-23 жовтня 2020 рік – Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2020. URL:

http://www.ksau.kherson.ua/files/konferencii/20201022/Збірник_листопад_2020.pdf/.

Чорна С.С.,

4 курс, освітній ступінь «Бакалавр», обліково-фінансовий факультет,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

Федорова О.С.,

1 курс, освітній ступінь «Магістр»
Державний університет «Житомирська політехніка»
м. Житомир

Науковий керівник: **Чебан Ю.Ю.,**

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ПРИНЦИПИ ТА ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ФОРС-МАЖОРУ У ГОСПОДАРСЬКИХ ДОГОВОРАХ

Закон України «Про торгово-промислові палати в Україні» форс-мажорними обставинами називає надзвичайні та невідворотні обставини, що об'єктивно унеможливають виконання зобов'язань, передбачених умовами договору (контракту, угоди тощо), обов'язків згідно із законодавчими та іншими нормативними актами, а саме: загроза війни, збройний конфлікт або серйозна погроза такого конфлікту, включаючи, але не обмежуючись ворожими атаками, блокадами, військовим ембарго, дії іноземного ворога, загальна військова мобілізація, воєнні дії, оголошена та неоголошена війна, дії суспільного ворога, піратство, безлади, вторгнення, блокада, революція, заколот, повстання, масові заворушення, введення комендантської години, карантину, встановленого КМУ, експропріація, примусове вилучення, захоплення підприємств, реквізиція, громадська

демонстрація, блокада, страйк, аварія, протиправні дії третіх осіб, пожежа, вибух, тривалі перерви в роботі транспорту, регламентовані умовами відповідних рішень та актами державних органів влади, закриття морських проток, ембарго, заборона (обмеження) експорту/імпорту тощо, а також викликані винятковими погодними умовами і стихійним лихом, а саме: епідемія, сильний шторм, циклон, ураган, торнадо, повінь, нагромадження снігу, ожеледь, град, заморозки, замерзання моря, проток, портів, перевалів, землетрус, блискавка, пожежа, посуха, просідання й зсув, інші стихійні лиха тощо [1].

Для наявності можливості мати відтермінування зобов'язань та забезпечення відсутності прострочених зобов'язань, господарські договори мають містити інформацію про форс-мажор. Така інформація не повинна бути фіктивною, вона має бути деталізованою: відповідальність, строки, строки і вид повідомлення контрагента тощо.

Кожне управлінське рішення має базуватися на тому, що наявність форс-мажору є підставою для звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання, але не від виконання самого зобов'язання. Так, контрагент може бути звільненим від сплати штрафних санкцій за порушення умов договору, а не звільненим від виконання умов договору взагалі. Також ця сторона договору звільняється і від інших заходів відповідальності, зокрема від необхідності відшкодувати збитки у зв'язку з неналежним виконанням договірних зобов'язань. На нашу думку, доцільним є підписання додаткової угоди із зазначенням всіх нових обставин або угоди про розірвання такого договору.

Отже, кожне управлінське рішення повинне мати належне інформаційне забезпечення договірних відносин, частиною якого є визначені основні особливості форс-мажору (табл. 1).

Таблиця 1 Основні особливості форс-мажору у договірних відносинах під час воєнного стану

Особливість	Зміст особливості
Обставини, які не є звичайними	Такі обставини мають особливий, винятковий характер. Вони є поза межами впливу всіх сторін договірних відносин.
Обставини, які не є передбачуваними	Засвідчується як форс-мажор лише у договорах, що є укладеними до 24.02.2022 року, за винятковим формулюванням
Обставини, які не можна виправити	Невідворотність. Відсутність еквіваленту або альтернативи рішення.
Прямий зв'язок (причина-наслідки) між обставинами чи подією і тим фактом, що виконати конкретне зобов'язання немає можливості	Будь-який форс-мажор, зокрема й воєнний стан, є причиною невиконання зобов'язання, але не підставою для його невиконання взагалі.

Джерело: узагальнено і сформовано авторами з використанням [2,3]

Отже, господарське зобов'язання суб'єкта господарювання має міститися у договорі, який має бути відповідним чином оформленим, враховуючи інформацію про форс-мажор (обставини непереборної сили). Саме такий договір буде вагомим і впливовим фактором для прийняття ефективних управлінських рішень, зокрема й насамперед під час воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Про торгово-промислові палати в Україні : закон України від 2 грудня 1997 року №671/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671/97-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення 17.05.2023).

2. Кантерман О. Договірні зобов'язання і воєнний стан: чи завжди форс-мажор? URL: <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-yurydycheskye-konsultatsyy-67-dogovornye-obyazatelstva-i-voennoe-polozhenie-vsegda-li-fors-mazhor> (дата звернення 17.05.2023).

3. Договірна робота 2022: нові вимоги до укладання, виконання, розірвання договорів у воєнний час згідно Корпоративної (АТ, ТОВ), Судової реформи (ГПК, ЦПК) і Податкового кодексу (податкові ризики), практики Верховного Суду. URL: https://marmaer.ua/k_course/dogovornaya-rabota (дата звернення 17.05.2023).